РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

15 септември 2011 година *

По съединени дела C-483/09 и C-1/10

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 35 ЕС от Audiencia Provincial de Tarragona (Испания), с акт от 15 септември 2009 г., изменен с акт от 8 октомври, и с акт от 18 декември 2009 г., постъпили в Съда съответно на 30 ноември 2009 г. и на 4 януари 2010 г., в рамките на наказателни производства срещу

Magatte Gueye (C-483/09),

в присъствието на:

X,

и

Valentín Salmerón Sánchez (C-1/10),

* Език на производството: испански.

в присъствието на:

Y,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-н K. Schiemann, г-н L. Bay Larsen (докладчик), г-жа A. Prechal и г-н E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 3 март 2011 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за испанското правителство, от г-жа N. Díaz Abad, в качеството на представител,

— за германското правителство, от г-н T. Henze и г-н J. Möller, както и от г-жа S. Unzeitig, в качеството на представители,

— за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н P. Gentili и г-н L. Ventrella, avvocati dello Stato,

— за нидерландското правителство, от г-жа C. Wissels и г-жа M. de Ree, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

— за полското правителство, от г-н M. Szpunar, в качеството на представител,

— за шведското правителство, от г-жа C. Meyer-Seitz и г-жа S. Johannesson, в качеството на представители,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-жа H. Walker и г-жа J. Stratford, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н R. Troosters и г-жа S. Pardo Quintillán, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 май 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на членове 2, 8 и 10 от Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета от 15 март 2001 година относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления (ОВ L 82, стр. 1; Специално издание на български език 2007 г., глава 19, том 3, стр. 104, наричано по-нататък „Рамковото решение“).

2 Тези запитвания са отправени в рамките на наказателни производства, образувани срещу г-н Gueye и г-н Salmerón Sánchez, които са преследвани за нарушение на постановената като допълнително наказание забрана да се доближават до пострадалите от тях жени, малтретирани в семейна среда, за което освен това са им били наложени основни санкции.

Правна уредба

Правна уредба на Съюза

3 Рамковото решение е прието по-специално въз основа на член 31, параграф 1 ЕС, буква в) от който предвижда, че общото действие при съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси освен друго цели осигуряването на съвместимост между разпоредбите, приложими в държавите членки, каквато може да бъде необходима за подобряването на това сътрудничество.

4 От съображение 3 от Рамковото решение произтича, че на срещите на Европейския съвет в Тампере (Финландия) от 15 и 16 октомври 1999 г., е постановено, че трябва да се приемат минимални стандарти относно защитата на жертвите, по-специално във връзка с техния достъп до правосъдие и правото им на обезщетяване.

5 Съображения 4, 8 и 9 от Рамковото решение гласят следното:

„(4) Държавите членки трябва да сближат своите законови и подзаконови актове, доколкото това е необходимо за постигане на целта за предоставяне на висока степен на защита на жертвите на престъпления, независимо от това в коя държава членка се намират.

[…]

(8) Необходимо е сближаване на правилата и практиките относно правното положение и основните права на жертвите, като по-специално се обърне внимание на правото да се зачита тяхното достойнство, да предоставят и получават информация, да получават и дават обяснения, правото на защита на отделните етапи от производството […]

(9) При все това разпоредбите на настоящото рамково решение не въвеждат задължение за държавите членки да осигурят на жертвите [третиране, еквивалентно на това] на страните в производството“.

6 Съгласно член 1 от Рамковото решение за целите на същото:

„а) „жертва“: физическо лице, което е претърпяло увреждане […], пряка последица от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава членка;

[…]

в) „наказателно производство“ е наказателноправно производство по смисъла на националното право;

[…]

д) „медиация по наказателни дела“ е търсене, преди или по време на наказателното производство, на съгласувано разрешение между жертвата и извършителя на престъпление с посредничеството на компетентно лице“.

7 Член 2, параграф 1 от Рамковото решение, озаглавен „Право и признаване“, гласи:

„Всяка държава членка взема мерки жертвите да разполагат с действителни и подходящи възможности за действие в рамките на нейната система за наказателно правораздаване. За целта същата непрестанно полага усилия за осигуряване зачитането на личното достойнство на жертвите по време на производството и признава правата и законните им интереси, най-вече в рамките на наказателното производство“.

8 Член 3 от Рамковото решение, озаглавен „Съдебни заседания и събиране на доказателства“, в първа алинея предвижда, че „[в]сяка държава членка гарантира възможността „жертвите да бъдат изслушвани по време на производството и да сочат доказателства“.

9 Член 8 от Рамковото решение, озаглавен „Право на защита“, предвижда:

„1. Всяка държава членка осигурява подходящо равнище на защита на жертвите и, ако това е уместно, на семействата […] най-вече що се отнася до тяхната безопасност и защита на личн[ия им живот], когато компетентните власти считат, че е налице сериозна опасност от преследване или че съществуват недвусмислени доказателства относно сериозни намерения да се наруши [техният личен живот].

2. За целта и при спазване на разпоредбите на параграф 4 всяка държава членка гарантира възможността да бъдат постановени, ако това е необходимо като част от съдопроизводството, подходящи мерки за защита на личн[ия им] живот и фотографското изображение на жертвите, техните семейства или лицата, намиращи се в отношения, подобни на семейните.

3. Освен това всяка държава членка взема мерки за избягване на контакти между жертвите и подсъдимите в съдебните сгради, освен когато наказателното производство изисква такива. Ако е необходимо, за постигане на тази цел всяка държава членка постепенно въвежда в съдебните сгради специални помещения, в които да чакат жертвите.

4. При необходимост да се защитят жертвите — особено най-уязвимите — от евентуалните последици от показанията, дадени в открито заседание, всяка държава членка взема мерки по решение на съда да им се даде възможност да дават показания по начин, който позволява извършването на това действие с подходящи средства, съвместими с основни принципи на нейното право“.

10 Накрая, съгласно член 10, параграф 1 от Рамковото решение: „[в]сяка държава членка се стреми да насърчава медиацията по наказателни дела относно престъпленията, които счита за подходящи за прилагането на такава мярка“.

Национална правна уредба

11 В Наказателния кодекс (Código Penal), в редакцията му в Основен закон 15/2003 относно изменение на Основен закон 10/1995 (Ley Orgánica 15/2003 por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995) от 25 ноември 2003 г. (BOE № 283 от 26 ноември 2003 г., стр. 41842, наричан по-нататък „Наказателният кодекс“), се съдържа член 48, който в параграф 2 определя последиците от допълнително наказание, забраняващо на осъдения да се доближава по-специално до пострадалото лице.

12 Член 57 от Наказателния кодекс формулира по следния начин случаите и условията, при които съответно могат (параграф 1) или трябва (параграф 2) да бъдат наложени една или няколко забрани, предвидени в посочения член 48:

„1. За убийство, аборт, телесна повреда, противозаконно лишаване от свобода, изтезание, престъпление срещу моралната неприкосновеност, срещу правото на сексуално самоопределяне, правото на интимен живот, правото на зачитане на личното изображение и на неприкосновеност на жилището […] предвид тежестта на деянието или опасността, която деецът представлява, в решенията си съдилищата могат да предвидят една или няколко от забраните, посочени в член 48[…]

[…]

2. При престъпленията, предвидени в първа алинея, които са извършени срещу лицето, което е или е било съпруг/а, или срещу лице, което е или е било свързано с осъдения със сходна емоционална връзка, дори при липса на съвместно съжителство, […], във всички случаи се прилага наказанието, предвидено в член 48, параграф 2 [а именно забрана за доближаване до пострадалото лице], за срок, който не надвишава десет години при тежко престъпление и пет години при по-леко престъпление […]“.

13 От акта за преюдициално запитване следва, че тази задължителна забрана се налага за срок, надвишаващ с поне една година срока на наложеното наказание лишаване от свобода, или за срок от шест месеца до пет години, ако наложеното наказание е от друго естество.

14 Минималната продължителност от шест месеца при определени условия може да бъде намалена на един месец съгласно член 40, параграф 3 от Наказателния кодекс във връзка с член 33, параграф 6 от него.

15 Член 468, параграф 2 от Наказателния кодекс в редакцията, изменена с Основен закон 1/2004 относно мерките за цялостна защита от насилието върху жени (Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Inegral contra la Violencia de Género) от 28 декември 2004 г. (BOE № 313 от 29 декември 2004 г., стр. 42166, наричан по-нататък „Основен закон 1/2004“), предвижда наказание лишаване от свобода от шест месеца до една година за всеки, който не изпълни едно от наказанията, предвидени в член 48 от Наказателния кодекс, наложено за престъпление, жертва на което е едно от лицата, посочени в член 173, параграф 2 от Наказателния кодекс. Последната разпоредба посочва по-специално съпруга или лицето, с което съществува сходна емоционална връзка, дори когато те не съжителстват съвместно.

16 Основен закон 6/1985 за съдебната власт (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial) в редакцията му, изменена с Основен закон 1/2004 (наричан по-нататък „Основен закон 6/85“), предвижда в член 82, параграф 1, че Audiencias Provinciales са компетентни в наказателноправната област по-специално да разглеждат „предвидените в закона [ж]алби или протести срещу актовете, постановени в наказателноправната област от Juzgados de Violencia sobre la Mujer [съдилищата, компетентни да разглеждат делата, образувани при насилие върху жени]“.

17 Член 87 б, параграф 5 от Основен закон 6/85, въведен с Основен закон 1/2004, забранява медиацията във всички случаи на престъпления, извършени в семейна среда.

18 Съгласно член 792, параграф 3 от Наказателно-процесуалния кодекс (Ley de enjuiciamento criminal) не е допустимо никакво редовно средство за защита срещу решенията, които запитващата юрисдикция постановява в рамките на производства по жалбите, с които е сезирана.

Главните производства и преюдициалните въпроси

19 С две съдебни решения, постановени съответно през 2008 г. от Juzgado de lo Penal № 23 de Barcelona (наказателно отделение № 23 на Първоинстанционен съд, Барселона) и през 2006 г. от Juzgado de Instrucción № 7 de Violencia Sobre la Mujer de El Vendrell (първоинстанционна наказателна юрисдикция № 7 d'El Vendrell, отделение, специализирано в разглеждането на дела, свързани с престъпления срещу жени), г-н Gueye и г-н Salmerón Sánchez са осъдени за малтретиране в семейна среда и наред с другите санкции им е наложено допълнително наказание, с което им се забранява да се доближават, съответно на по-малко от 1 000 метра, и на по-малко от 500 метра от пострадалите или да установяват контакт с тях за срок от 17 месеца в първия случай и за срок от 16 месеца във втория.

20 Макар да са наясно, че съгласно член 57, параграф 2 от Наказателния кодекс са им наложени такива забрани, двамата осъдени сравнително скоро след постановяването на тези допълнителни наказания възобновяват съвместния си живот с пострадалите по искане на последните. Те продължават да съжителстват заедно с тези лица до задържането им под стража на 3 февруари 2009 г., що се отнася до г-н Gueye, и на 5 декември 2007 г., що се отнася до г-н Salmerón Sánchez.

21 Със съдебни решения, постановени съответно на 11 февруари 2009 г. и на 27 март 2008 г., Juzgado de lo Penal № 1 de Tarragona (наказателно отделение № 1 на Първоинстанционен съд, Тарагона) осъжда г-н Gueye и г-н Salmerón Sánchez поради неизпълнение на допълнителното наказание, състоящо се в забрана за доближаване до пострадалите от тях лица, в изпълнение на член 468, параграф 2 от Наказателния кодекс.

22 В рамките на подадените срещу посочените решения жалби запитващата юрисдикция изслушва свидетелските показания на лицата, които са живели заедно с г-н Gueye и г-н Salmerón Sánchez в продължение на няколко години, преди на последните да бъдат наложени санкциите, а след това и към момента на тяхното задържане.

23 В свидетелските си показания заинтересованите лица заявяват, че самите те, напълно съзнателно и доброволно, са решили да подновят съвместното си съжителство с осъдените, независимо от обстоятелството, че на последните са наложени наказателни санкции за това, че преди са упражнявали насилие върху тях.

24 Според тези лица съвместното им съжителство с г-н Gueye и г-н Salmerón Sánchez е протичало без проблеми в продължение на няколко месеца до датата на задържането на последните.

25 В подадените от тях пред запитващата юрисдикция жалби срещу решенията, постановени от Juzgado de lo Penal № 1 de Tarragona, осъдените лица искат да се установи, че подновяването на съвместното съжителство със свободно даденото съгласие на техните партньори не осъществява състава на престъплението неизпълнение на постановената като допълнително наказание забрана за доближаване.

26 Запитващата юрисдикция счита, че евентуалното потвърждаване на наложените в първоинстанционното производство наказания зависи от това дали задължително налагане на мярката забрана за доближаване в случай на престъпление, свързано с домашно насилие, дори когато пострадалите се противопоставят на такива мерки, е в съответствие с Рамковото решение.

27 Според посочената юрисдикция изглежда неоспоримо, че в определени случаи такива мерки за забрана за доближаване могат да бъдат наложени дори против волята на пострадалите. Тя обаче смята, че подходящото равнище на защита, която следва да се предостави конкретно на пострадалите от престъпления, извършени в семейна среда, не може, особено при маловажните случаи на престъпление, да се изразява в налагането без изключение на мярка, състояща се в забрана за доближаване, без предварително да се преценят обстоятелствата във всеки отделен случай.

28 При тези условия Audiencia Provincial de Tarragona решава да спре производствата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси, формулирани по един и същ начин, по двете дела C-483/09 и C-1/10:

„1) Трябва ли правото на пострадалото лице да дава обяснения, посочено в съображение 8 от Рамковото решение, да се тълкува като позитивно задължение на държавните органи, на които е възложено преследването и налагането на наказания за увреждащите деяния, да дадат възможност на

пострадалото лице да изрази своята оценка, разсъждения и мнение относно преките последици за живота му, които могат да произтекат от налагането на наказателни мерки на извършителя на насилие, с когото това лице поддържа семейна или силна емоционална връзка?

2) Трябва ли член 2 от Рамково решение [...] да се тълкува в смисъл, че задължението на държавите [членки] да признаят правата и законните интереси на пострадалите им налага да вземат предвид мнението им, когато наказателните последици от процеса могат да увредят съществено и пряко упражняването на правото им на свободно развитие на личността и на личен и семеен живот?

3) Трябва ли член 2 от Рамково решение [...] да се тълкува в смисъл, че държавните органи не могат да откажат да вземат предвид свободната воля на пострадалото лице, когато то се противопоставя на налагането или продължаването на забрана за доближаване, в случаите, в които извършителят на престъплението е член на неговото семейство, не е установена обективна опасност от рецидив, констатирано е ниво на лична, социална, културна и емоционална способност, изключваща възможността пострадалото лице да изпадне в подчинение на извършителя на насилието, или обратно, следва да се приеме, че тази мярка е релевантна във всички случаи предвид особеността на тези престъпления?

4) Трябва ли член 8 от Рамково решение [...], според който държавите [членки] осигуряват подходящо равнище на защита на пострадалите, да се тълкува в смисъл, че позволява общото и задължително налагане на забрана за доближаване или на забрана за общуване като допълнителни наказания във всички случаи, в които дадено лице е пострадало от престъпления, извършени в семейна среда, предвид особеността на тези престъпления, или обратно, трябва да се тълкува в смисъл, че посоченият член 8 налага да се извърши индивидуална преценка, която да позволи във всеки конкретен случай да се установи подходящото равнище на защита предвид застъпените интереси?

5) Трябва ли член 10 от Рамково решение [...] да се тълкува в смисъл, че дава възможност да се изключи по принцип медиацията в наказателните производства за престъпления, извършени в семейна среда, предвид особеността на тези престъпления, или напротив, медиацията трябва да се позволи и при тези производства, като във всеки конкретен случай се преценят застъпените интереси?“.

29 С определение на председателя на Съда от 24 септември 2010 г. дела C-483/08 и C-1/10 са съединени за целите на устната фаза на производството и на съдебното решение.

Относно компетентността на Съда

30 Както следва от информацията във връзка с датата на влизане в сила на Договора от Амстердам, публикувана в *Официален вестник на Европейските общности* от 1 май 1999 г. (ОВ L 114, стр. 56), Кралство Испания е направило декларация по член 35, параграф 2 ЕС, с която приема компетентността на Съда да даде преюдициално заключение по реда на член 35, параграф 3, буква а) ЕС по искане на всяка юрисдикция на тази държава членка, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право.

31 Съгласно член 792, параграф 3 от Наказателно-процесуалния кодекс решенията, които трябва да постанови запитващата юрисдикция в главните производства, не подлежат на обжалване като редовно средство за защита съгласно националното право.

32 В съответствие с член 10, параграф 1 от Протокол № 36 относно преходните разпоредби, приложен към Договора за ФЕС, правомощията на Съда съгласно дял VI от Договора за ЕС, в редакцията му, приложима преди влизането в сила

на Договора от Лисабон, остават същите по отношение на акт като рамковото решение, прието преди това влизане в сила, включително когато тези правомощия са били приети на основание на член 35, параграф 2 ЕС.

33 При тези условия на основание на член 35, параграф 1 ЕС Съдът е компетентен да даде преюдициално заключение по въпросите на запитващата юрисдикция относно тълкуването на Рамковото решение.

По допустимостта на преюдициалните въпроси

34 Испанското и италианското правителство твърдят основно, че преюдициалните запитвания са недопустими.

35 Като уточнява, че в главните производства не става въпрос за налагане на забрана за доближаване съгласно член 57, параграф 2 от Наказателния кодекс, испанското правителство поддържа, на първо място, че не е необходимо да се задава въпросът дали Рамковото решение се противопоставя на задължителното приемане на такава мярка. При положение че тези производства се отнасят до налагането на наказание съгласно член 468, параграф 2 от Наказателния кодекс, свързан с нарушаването на наложена по-рано забрана за доближаване, поставените преюдициални въпроси били чисто хипотетични.

36 На второ място, ако се допусне, че посочените въпроси се отнасят до член 468, параграф 2 от Наказателния кодекс, испанското правителство уточнява, че проблемът, изтъкнат в главните производства, произтича не от самата разпоредба, а от тълкуването ѝ от Sala de lo Penal del Tribunal Supremo (наказателно отделение на Върховния съд) в едно „необвързващо споразумение“ от 25 ноември 2008 г., откъдето следва, че „съгласието на жената не изключва наказуемия характер за целите на член 468 от Наказателния кодекс“. Така в действителност

преюдициалните въпроси се отнасяли до тълкуването на националното право, по което Съдът няма компетентност да се произнася в рамките на преюдициално запитване.

37 Италианското правителство отбелязва освен това, че всяко тълкуване на Рамковото решение, което би довело до стълкновение между него и националното право, не може да бъде разрешено посредством тълкуване на това право по начин, който да съответства на целите на Рамковото решение. Едно такова съответстващо тълкуване можело най-много да бъде извършено contra legem, нещо, което правото на Съюза не позволява. Следователно преюдициалните въпроси били лишени от интерес и имали хипотетичен характер.

38 Следва да се отбележи, че по подобие на член 267 ДФЕС член 35, параграф 3, буква а) ЕС подчинява сезирането на Съда с преюдициално запитване на условието националната юрисдикция да „счита, че е необходимо решение по този въпрос, за да може да се произнесе“, така че практиката на Съда относно допустимостта на поставените преюдициални въпроси по член 267 ДФЕС е по принцип приложима към преюдициалните запитвания, отправени до Съда на основание член 35 ЕС (вж. в този смисъл Решение от 16 юни 2005 г. по дело Pupino, C-105/03, Recueil, стр. I-5285, точка 29).

39 В рамките на предвиденото от член 267 ДФЕС сътрудничество между Съда и националните юрисдикции само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от произнасяне по реда на преюдициалното производство, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. по-специално

Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman, C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точка 59, както и Решение от 12 май 2011 г. по дело Runevič-Vardyn и Wardyn, C-391/09, Сборник, стр. I-3787, точка 30).

40 При все това предвид задачата, възложена на Съда с член 267 ДФЕС, той не може да се произнесе по поставените от национална юрисдикция въпроси, когато по-специално е ясно, че исканото тълкуване на указаните в тези въпроси разпоредби от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или предмета на спора по главното производство, или когато въпросът е от хипотетично естество (вж. в този смисъл Решение от 9 октомври 2008 г. по дело Katz, C-404/07, Сборник, стр. I-7607, точка 31 и цитираната съдебна практика).

41 В случая целта на поставените от запитващата юрисдикция въпроси е да се определи дали самата задължителна санкция, състояща се в забрана за доближаване, наложена като допълнително наказание, е в съответствие с Рамковото решение. Тази юрисдикция всъщност счита, че в рамките на наказателните производства, образувани по повод неспазване на наложените по-рано наказания за забрана за доближаване, е необходимо да се провери дали самите задължителни наказания, на които тя трябва да основе своите осъдителни решения, не нарушават Рамковото решение. Предвид тези съображения поставените въпроси не изглеждат хипотетични.

42 Освен това следва да се уточни, че за да отговори на поставените въпроси, Съдът се основава на тълкуването, което запитващата юрисдикция дава на разглежданите национални разпоредби, без да може нито да го оспорва, нито да проверява дали е правилно.

43 Накрая в своето писмено становище испанското правителство посочва, че тълкуването на член 468, параграф 2 от Наказателния кодекс, което дава Tribunal Supremo в своето споразумение от 25 ноември 2008 г., по принцип не лишава юрисдикциите от възможността да се отклонят мотивирано от това тълкуване. При това положение, в случай че Съдът отговори на поставените въпроси в смисъл, че Рамковото решение не допуска национална мярка като разглежданата в

главните производства, не изглежда очевидно, че в главните производства по необходимост е невъзможно тълкуване на националното право в съответствие с Рамковото решение, обратно на твърдяното от италианското правителство.

44 При тези обстоятелства не изглежда очевидно, че тълкуването на Рамковото решение, изискано от запитващата юрисдикция, няма каквато и да било връзка с действителността или с предмета на спора по главните производства или че поставеният въпрос е с хипотетичен характер.

45 Поради това преюдициалните въпроси са допустими.

По преюдициалните въпроси

По първия, втория, третия и четвъртия въпрос

46 Преди да бъдат разгледани първите четири въпроса, следва да се отбележи, че съображение 8 от Рамковото решение, което е предмет на първия въпрос, само по себе си няма никаква задължителна правна сила (вж. Решение от 25 февруари 2010 г. по дело Müller Fleisch, C-562/08, Сборник, стр. I-1391, точка 40).

47 Освен това следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция формално ограничава втория, третия и четвъртия въпрос само до тълкуването на членове 2 и 8 от Рамковото решение. Това обстоятелство обаче не е пречка Съдът да ѝ

предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза — ако в случая те се отнасят и до друга разпоредба на посоченото рамково решение — които могат да бъдат полезни за решаване на делата, с които тя е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила във въпросите си (вж. в този смисъл Решение от 5 май 2011 г. по дело McCarthy, C-434/09, Сборник, стр. I-3375, точка 24).

48 В това отношение следва да се отбележи, че макар държавите членки да са длъжни да признаят правата и законните интереси на пострадалите съгласно член 2 от Рамковото решение, в изпълнение обаче на член 3, първа алинея от него, в светлината на съображение 8, те трябва да им гарантират възможността да бъдат изслушвани в хода на наказателното производство.

49 При това положение трябва да се приеме, че със своите първи четири въпроса, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция по същество пита дали членове 2, 3 или 8 от Рамковото решение трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че не допускат задължителна санкция с минимална продължителност, състояща се в забрана за доближаване, предвидена в наказателното право на държава членка като допълнително наказание, да бъде произнасяна срещу лицата, които извършват насилие в семейна среда, дори когато пострадалите от тях лица се противопоставят на прилагането на такава санкция.

50 В това отношение е важно да се уточни, че Рамковото решение не съдържа никаква разпоредба, свързана с видовете и размера на наказанията, които държавите членки трябва да предвиждат в своите законодателства, за да санкционират престъпленията.

51 Към това се добавя фактът, че Рамковото решение не съдържа никакво указание, според което в рамките на предоставената му от Договора за ЕО компетентност законодателят на Съюза е имал за цел да хармонизира или поне да сближи законодателствата на държавите членки, що се отнася до видовете и размера на приложимите наказателни санкции.

52 Както произтича от съображения 3 и 4, Рамковото решение има за цел само да установи в рамките на наказателното производство, както е дефинирано в член 1, буква в), минимални стандарти относно защитата на пострадалите от престъпления и да им предостави висока степен на защита, по-специално във връзка с техния достъп до правосъдие.

53 Съображение 9 от Рамковото решение освен това уточнява, че неговите разпоредби не въвеждат задължение за държавите членки да осигурят на пострадалите третиране, еквивалентно на това на страните в производството.

54 Що се отнася до неговата структура и съдържание, Рамковото решение се характеризира с факта, че в член 2 то прогласява по общ начин основните цели, които иска да постигне за защита на пострадалите, а в следващите членове уточнява различни права от чисто процесуално естество, от които пострадалите трябва да могат да се ползват по време на наказателното производство.

55 Разпоредбите на Рамковото решение трябва да се тълкуват по такъв начин, че да бъдат спазени основните права, сред които в частност заслужава да бъде отбелязано правото на зачитане на личния и семейния живот, закрепено в член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. по-специално Решение по дело Pupino, посочено по-горе, точка 59 и Решение по дело Katz, посочено по-горе, точка 48).

56 Задълженията, посочени в член 2, параграф 1 от Рамковото решение, имат за цел да гарантират, че пострадалият може ефективно и адекватно да участва в наказателния процес, което не означава, че задължителна мярка за забрана за доближаване като разглежданата в главните производства не може да бъде постановена и против мнението на пострадалия.

57 Във връзка с член 3 от Рамковото решение, като изисква от държавите членки да гарантират възможността на пострадалите да бъдат изслушвани по време на производството и да сочат доказателства, той оставя на националните органи широко право на преценка относно конкретното изпълнение на тази цел (вж. в този смисъл Решение по дело Katz, посочено по-горе, точка 46).

58 Въпреки това, при риска член 3, първа алинея от Рамковото решение да бъде лишен от голяма част от своето полезно действие, както и от неспазване на предвидените в член 2, параграф 1 от същото задължения, тези разпоредби предполагат при всички случаи пострадалият да може да даде показания в рамките на наказателното производство и тези показания да могат да бъдат взети предвид като доказателство (Решение по дело Katz, посочено по-горе, точка 47).

59 Ето защо, за да се гарантира, че пострадалото лице може да участва ефективно и адекватно в наказателното производство, неговото право да бъде изслушано трябва да му даде, освен възможността да опише обективно протичането на фактите, и възможност да изрази своето становище.

60 По смисъла на член 3, първа алинея от Рамковото решение това процесуално право на изслушване не предоставя на пострадалите никакво право да изберат вида на наказанията, които се налагат на извършителите на деянията съгласно нормите на националното наказателно право, нито пък да изберат размера на наказателните мерки.

61 В това отношение следва да се напомни, че наказателната защита от актове на домашно насилие, която дадена държава членка осигурява, като упражнява своето правомощие да налага наказания, има за цел да защити не само интересите на пострадалия по начина, по който той ги възприема, а и други, по-общи интереси на обществото.

62 Следователно член 3 от Рамковото решение допуска възможността националният законодател да предвиди — по-специално когато трябва да бъдат отчетени интереси, различни от конкретните интереси на пострадалия — задължителни наказания с минимална продължителност.

63 Накрая, що се отнася до член 8 от Рамковото решение, от параграф 1 от него следва, че той има за цел да осигури „подходящо равнище на защита на жертвите“, най-вече що се отнася до тяхната безопасност и защита на личния им живот, когато компетентните власти считат, че „е налице сериозна опасност от преследване или че съществуват недвусмислени доказателства относно сериозни намерения да се наруши [техният личен живот]“.

64 За тази цел превантивните и практически мерки за защита, посочени в член 8, параграфи 2—4, имат за цел да осигурят възможността пострадалият да вземе участие в наказателния процес по адекватен начин, без това участие да бъде застрашено от рискове за тяхната сигурност и личния им живот.

65 Член 8 от Рамковото решение, подобно на членове 2 и 3 от него, не съдържа никакво задължение за държавите членки да предвидят в националното наказателно право разпоредби, които да дават възможност на пострадалият да влияе върху наказанията, които националният съд може да наложи на извършителя на престъпление.

66 Целта на защитата, за която става дума в посочения член 8, е по-специално да предпази по „подходящ начин“ пострадалият или лице от неговото обкръжение от извършителя на престъплението по време на наказателното производство.

67 Член 8 от Рамковото решение обаче не може да бъде разбиран в смисъл, че държавите членки са длъжни да защитават пострадалите и от непреките последици, които биха могли да възникнат на един по-късен етап като резултат от наказанията, наложени от националния съд на извършителите на престъпления.

68 При това положение член 8 от Рамковото решение не би могъл да бъде тълкуван в смисъл, че ограничава правото на държавите членки да изберат наказателните санкции, които приемат във вътрешния си правен ред.

69 Накрая следва да се приеме, че само по себе си задължението да се постанови мярка за забрана за доближаване по силата на разглежданото материално право, не попада в обхвата на приложното поле на Рамковото решение и поради това във всеки случай не може да бъде преценявано в светлината на разпоредбите на Хартата на основните права на Европейския съюз.

70 Във връзка с всички горепосочени съображения на първите четири въпроса следва да се отговори, че членове 2, 3 и 8 от Рамковото решение трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че допускат задължителна санкция с минимална продължителност, състояща се в забрана за доближаване, предвидена в наказателното право на държавата членка като допълнително наказание, да бъде произнасяна срещу лицата, извършили насилие в семейна среда, дори когато пострадалите от тях лица се противопоставят на прилагането на такава санкция.

По петия въпрос

71 С петия си въпрос по всяко от двете дела запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 10 от Рамковото решение трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите членки, по отношение на особените престъпления, извършени в семейна среда, да изключат прибягването до медиация при всички наказателни производства, свързани с такива нарушения.

72 В това отношение следва да се отбележи, че освен обстоятелството, че член 34, параграф 2 ЕС овластява националните органи да изберат формата и средствата

за постигането на предвидения в рамковите решения резултат, член 10, параграф 1 от Рамковото решение задължава държавите членки единствено да се стремят да насърчават медиацията за престъпленията, които „счита[т] за подходящи“, поради което изборът на престъпленията, за които може да се провежда медиация, зависи от преценката на държавите членки (вж. Решение от 21 октомври 2010 г. по дело Eredics и Sápi, C-205/09, Сборник, стр. I-10231, точка 37).

73 Следователно член 10, параграф 1 от Рамковото решение позволява на държавите членки да изключат прибягването до медиация за всички престъпления, извършени в семейна среда, както е предвидено в член 87 б, параграф 5 от Основен закон 6/85.

74 Всъщност от самия текст на член 10, параграф 1 и от широкото право на преценка, което Рамковото решение оставя на националните органи по отношение на конкретния начин за изпълнение на неговите цели, следва, че като е решил да изключи прилагането на процедурата по медиация за един вид особени престъпления — избор, направен по съображения на наказателната политика — националният законодател не е превишил пределите на правото на преценка, с което разполага (вж. по аналогия Решение по дело Eredics и Sápi, посочено погоре, точка 38).

75 Следва да се допълни, че преценката на държавите членки може да бъде ограничена от задължението да използват обективни критерии при определянето на видовете престъпления, за които приемат, че медиацията не е подходяща. Нищо обаче не сочи, че изключването, предвидено с Основен закон 6/85, се основава на лишени от обективност критерии.

76 Във връзка с всички горепосочени съображения на петия въпрос следва да се отговори, че член 10, параграф 1 от Рамковото решение трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите членки, предвид особеността на престъпленията, извършени в семейна среда, да изключат прибягването до медиация при всички наказателни производства, свързани с такива престъпления.

По съдебните разноски

77 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

1) **Членове 2, 3 и 8 от Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета от 15 март 2001 година относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че допускат задължителна санкция с минимална продължителност, състояща се в забрана за доближаване, предвидена в наказателното право на държава членка като допълнително наказание, да бъде произнасяна срещу лицата, извършили насилие в семейна среда, дори когато пострадалите от тях лица се противопоставят на прилагането на такава санкция.**

2) **Член 10, параграф 1 от Рамково решение 2001/220 трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите членки, предвид особеността на престъпленията, извършени в семейна среда, да изключат прибягването до медиация при всички наказателни производства, свързани с такива престъпления.**

Подписи